

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 619/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. Evy Uhaľovej, súdnej exekútky, Exekútorický úrad, Š. Moyzesa 9877/43, Zvolen, zastúpenej Advokátskou kanceláriou UHAL s. r. o., Š. Moyzesa 9877/43, Zvolen, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Er 894/2013 a jeho uznesením z 25. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. Evy Uhaľovej o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júna 2016 doručená sťažnosť Mgr. Evy Uhaľovej, súdnej exekútky, Exekútorický úrad, Š. Moyzesa 9877/43, Zvolen (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na majetok a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Er 894/2013 a jeho uznesením z 25. apríla 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 23. júna 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu práv sťažovateľky došlo uznesením okresného súdu č. k. 11 Er 894/2013-27 z 25. apríla 2016, ktoré jej bolo doručené 27. apríla 2016. Týmto uznesením jej okresný súd nepriznal právo na náhradu trov exekúcie, ktoré jej vznikli v súvislosti s výkonom rozhodnutia oprávnenej Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s. (ďalej len „oprávnená“), voči povinnému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“). Exekúcia bola vedená pod sp. zn. Ex 2322/13.

Dôvodom nepriznania náhrady trov exekúcie bolo primárne zastavenie exekúcie podľa § 118 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“). Došlo teda k povoleniu reštrukturalizácie na majetok povinného, a to uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 R 11/2015 z 3. septembra 2015. Okresný súd ako hlavné dôvody pre nepriznanie náhrady trov exekúcie uviedol, že trovy exekučného konania sťažovateľke neprináležia, pretože voči povinnému sa exekúcia zo zákona (podľa § 118 ods. 3 zákona o konkurze) zastavuje, pričom zároveň neboli splnené podmienky na to, aby povinnosť nahradiť trovy bola uložená oprávnenej podľa § 203 Exekučného poriadku. Podľa názoru okresného súdu sťažovateľka si mala trovy exekúcie uplatniť prihláškou v reštrukturalizačnom konaní.

Okresný súd v uznesení tvrdí, že nemohol rozhodnúť o náhrade trov podľa § 203 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého ak dôjde k zastaveniu exekúcie zavinením oprávneneho, súd mu môže uložiť nahradenie nevyhnutných trov exekúcie. Oprávnená totiž nezavinila zastavenie exekúcie. Rovnako nebolo možné podľa jeho názoru aplikovať odsek 2, podľa ktorého ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie, znáša ich oprávnený. Nedošlo totiž k zastaveniu exekúcie pre

nemajetnosť povinného, ale z dôvodu povolenia reštrukturalizácie. Napokon okresný súd vylúčil aj možnosť aplikácie odseku 3, podľa ktorého ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, nevyhnutné trovy exekúcie znáša oprávnený. Podľa názoru okresného súdu totiž v tomto prípade nedošlo k vyhláseniu konkurzu na majetok povinného, ale k povoleniu reštrukturalizácie jeho majetku. S poukazom na ustanovenie § 120 a nasl. zákona o konkurze uviedol, že sťažovateľka si mala trovy uplatniť v rámci reštrukturalizačného konania a svoju pohľadávku prihlásiť u príslušného správcu, čo však neurobila.

Podľa názoru sťažovateľky došlo k zásadnému odopretiu jej práva na náhradu trov exekúcie, teda jej práva na súd. Postupom okresného súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo sa týka práv priznaných jej v ustanovení § 196 Exekučného poriadku, podľa ktorého za výkon exekučnej činnosti patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Exekučný poriadok tak súdnemu exekútorovi garantuje právo na odmenu, ktorá mu patrí za exekučnú činnosť, a to v každom prípade. Je to odôvodnené tým, že súdny exekútor (ako štátom určená a splnomocnená osoba na uskutočnenie núteného výkonu rozhodnutia) nemôže odmietnuť vykonanie exekúcie. Pri uskutočňovaní exekúcie vystupuje ako verejný činiteľ, teda vo vzťahu k povinnému ako verejnoprávny a autoritatívny subjekt plniaci úlohy v zmysle poverenia daného štátom. Štát mu za to v § 196 Exekučného poriadku priznáva právo na odmenu, náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času, teda trovy exekúcie. Tieto trovy potom podľa názoru sťažovateľky prioritne podľa § 197 ods. 1 Exekučného poriadku (podľa ktorého náklady podľa § 196 uhradza povinný) hradí povinný ako akúsi sankciu za to, že dobrovoľne neplnil to, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, pričom týmto konaním zapríčinil začatie exekúcie spojené s trovami súdneho exekútora.

Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že v ustanovení § 205 ods. 5 Exekučného poriadku (podľa ktorého ak súd rozhodne o zastavení exekúcie, rozhodne aj o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie) je stanovená povinnosť exekučného súdu rozhodnúť o trovách exekúcie v prípade, ak sa exekúcia zastavuje. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na prípady, keď k zastaveniu exekúcie dochádza priamo zo zákona.

Sporná otázka podľa sťažovateľky v danom prípade je, či bol okresný súd oprávnený náhradu trov exekúcie nepriznať, čo prima facie znamená, že o trovách rozhodol. Je potrebné si podľa názoru sťažovateľky v prvom rade uvedomiť, že Exekučný poriadok neumožňuje, aby trovy exekúcie pripadli na ťarchu súdneho exekútora. Práve naopak, ukladá povinnosť, aby niekto tieto trovy znášal. Zo znenia ustanovenia § 200 ods. 5 Exekučného poriadku vyplýva, že je povinnosťou súdu rozhodnúť o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie. Pri gramatickom výklade tohto ustanovenia trovy exekúcie musí vždy niekto súdnemu exekútorovi zaplatiť. Exekučný poriadok jasne a zrozumiteľne koncipuje požiadavku, aby trovy exekúcie vždy niekto znášal a aby tak nedochádzalo k činnosti súdneho exekútora bezplatne. Náhrada trov exekúcie súdnemu exekútorovi teda patrí vždy. Znamená to, že exekútorovi za výkon exekúcie nie je možné toto právo odoprieť, ako to urobil okresný súd v danom prípade. Súd môže zväžiť iba správnu výšku trov, nie je však oprávnený nepriznať ich vôbec.

Podľa sťažovateľky nemožno súhlasiť ani s názorom okresného súdu, podľa ktorého si mala sťažovateľka trovy exekúcie uplatniť v reštrukturalizačnom konaní. Ušlo totiž pozornosti okresného súdu, že pohľadávka súdneho exekútora na náhradu trov vzniká až rozhodnutím súdu (nie teda samotnou skutočnosťou, že vynaložil náklady a vyvinul nejakú činnosť). Ďalším dôvodom brániacim uplatneniu trov v reštrukturalizačnom konaní je to, že v tomto konaní súdny exekútor uplatňuje trovy len voči úpadcovi, teda povinnému. V reštrukturalizačnom konaní neprichádza do úvahy priznanie náhrady trov voči oprávnenému. Súdny exekútor však bez rozhodnutia o trovách nemôže vedieť, či podľa úvahy súdu nemá právo na náhradu trov voči oprávnenému. Všetky tieto okolnosti bránia tomu, aby si súdny exekútor bez rozhodnutia súdu uplatnil trovy exekúcie voči podstate, a to skôr, ako o týchto trovách rozhodne exekučný súd.

Okresný súd ďalej podľa sťažovateľky nesprávne interpretoval ustanovenie § 203 ods. 3 Exekučného poriadku. Správne mal podľa tohto ustanovenia zaviazat' na náhradu trov oprávnenú. Aj keď sa možno stotožniť s právnym názorom okresného súdu v otázke vylúčenia aplikácie § 203 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku, nemožno súhlasiť s tým, že v prípade zastavenia exekúcie pre povolenie reštrukturalizácie na majetok povinného

neprihádza do úvahy aplikácia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, keďže ten upravuje náhradu trov konania iba v prípade vyhlásenia konkurzu. Správne je totiž potrebné pri posudzovaní aplikácie § 203 ods. 3 Exekučného poriadku na reštrukturalizáciu povinného použiť analógiu procesného práva. Okresný súd mal preto skúmať, či zastavenie exekúcie pre povolenie reštrukturalizácie povinného možno považovať za právnu skutočnosť rovnajúcu sa právnej skutočnosti, ktorej zodpovedá určité výslovné ustanovenie, konkrétne § 203 ods. 3 Exekučného poriadku týkajúci sa vyhlásenia konkurzu na majetok povinného. Takáto rovnocennosť právnych skutočností je daná rovnakými účinkami vyhlásenia konkurzu a povolenia reštrukturalizácie majetku povinného. V oboch prípadoch dochádza k zastaveniu exekúcie zo zákona, teda obe konania majú vo vzťahu k exekúcii rovnaké účinky. Napriek tomu Exekučný poriadok upravuje trovy exekúcie len v prípade vyhlásenia konkurzu dlžníka. Absentuje teda úprava trov exekúcie v prípade povolenia reštrukturalizácie na majetok povinného. Vzhľadom na spoločný účel oboch konaní a ich účinok na exekúciu možno ustáliť, že aplikácia analógie § 203 ods. 3 Exekučného poriadku na reštrukturalizáciu povinného je možná a najmä vhodná. Okresný súd odmietol analogickú aplikáciu bez bližšieho odôvodnenia. Poukázal len na dôvodovú správu nepočítajúcu s touto alternatívou. Takýto postup je podľa sťažovateľky arbitrárny a prísne formalistický.

Podľa názoru sťažovateľky dôsledkom absencie rozhodnutia o tom, kto bude znášať povinnosť zaplatiť trovy konania, je porušenie čl. 1 dodatkového protokolu, keďže sťažovateľka uznesením okresného súdu prišla o nádej, resp. legitímne očakávanie, že exekučnou činnosťou sa jej majetok zväčší, resp. že nedôjde k jeho zmenšeniu vynaložením vlastných trov v súvislosti s exekúciou. Totiž integrálnou súčasťou majetkových práv, a teda aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, je aj ochrana legitímneho očakávania, pričom do tejto kategórie patria aj pohľadávky majúce oporu vo vnútroštátnej legislatíve.

Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol a citoval viaceré rozhodnutia ústavného súdu na podporu svojich právnych záverov. Tieto rozhodnutia vychádzali z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Van der

Mussele v. Belgicko z 23. 11. 1983. Na základe tohto rozhodnutia ústavný súd stavia súdneho exekútora na roveň podnikateľa, čo ale podľa sťažovateľky nie je správne.

Sťažovateľka je toho presvedčenia, že z uvedeného rozhodnutia ESLP nemožno vychádzať automaticky, bez poznania skutkového stavu. Vo veci Van der Mussele v. Belgicko išlo o advokátskeho koncipienta, ktorý bol v zmysle belgických zákonov povinný poskytovať právne služby v trestnom konaní nemajetným klientom pro bono. Pri tejto činnosti mu vznikli náklady a musel vynakladať vlastné finančné prostriedky, náhradu ktorých mu v tom čase platný zákon v Belgicku nepriznával. Ak by odmietol vykonávať túto prax, mohol byť disciplinárne potrestaný, a to až vyčiarknutím zo zoznamu advokátskych koncipientov, čo by znamenalo aj nemožnosť neskoršieho vykonávania advokátskej praxe. Bol toho názoru, že došlo k porušeniu zákazu povinnej práce podľa čl. 4 dohovoru, ale aj k porušeniu práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Vo vzťahu k čl. 4 dohovoru zaujal ESLP stanovisko, podľa ktorého k jeho porušeniu nedošlo, pretože Van der Mussele sa do advokátskej komory prihlásil dobrovoľne a vedel, že určité úkony bude musieť v priebehu koncipientskej praxe robiť pro bono (bezplatne). Nestotožnil sa ani s namietaným porušením čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, pretože v zmysle platného zákona bol povinný výdavky spojené s obhajobou znášať na svoje vlastné náklady, keďže zákon mu v tom čase právo na náhradu trov nepriznával.

Vzhľadom na uvedený stručný obsah rozhodnutia vo veci Van der Mussele v. Belgicko je sťažovateľka toho názoru, že ho nemožno aplikovať na rozhodovanie o trovách exekúcie. Nie je možné porovnávať a dávať na roveň povolanie advokáta a súdneho exekútora, pretože každý vykonáva svoju činnosť podľa iného predpisu, má iný charakter, ako aj postavenie voči štátu. Kým advokát je súkromná osoba – podnikateľ – vykonávajúca slobodné povolanie, súdny exekútor je štátom určená a splnomocnená osoba na realizáciu núteného výkonu exekučných titulov. Jediné, čo majú tieto povolania spoločné, je to, že ani advokát, ale ani súdny exekútor nemusia vykonávať u nás činnosť pro bono, pretože v prípade ustanovenia advokáta súdom mu náklady a odmenu uhradza štát.

Ďalej považuje sťažovateľka za podstatné, že súdneho exekútora nemožno stotožňovať s podnikateľom, keďže ako štátom poverená osoba má postavenie verejného činiteľa, pričom vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Súdny exekútor vykonáva svoju činnosť nestranne a nezávisle a jeho podnikateľská činnosť je v porovnaní s činnosťou advokáta výrazne obmedzená. Kým podnikanie patrí do sféry súkromného práva, exekučná činnosť je súčasťou sféry verejného práva. Tým je vylúčené prirovnávať postavenie exekútora k postaveniu podnikateľa v otázke nesenia rizika podnikateľskej činnosti. Exekučnej činnosti chýba samostatnosť, pretože súdny exekútor je de facto podriadený exekučnému súdu, ktorý rozhoduje o tom, či súdneho exekútora poverí vykonaním exekúcie. Súdny exekútor nevykonáva exekučnú činnosť z vlastnej iniciatívy, ale na základe návrhu na vykonanie exekúcie. Preto o samostatnosti jeho konania nemožno hovoriť. Rovnako súdny exekútor nevykonáva činnosť vo vlastnom mene, pretože ju vykonáva ako predstaviteľ štátu v špecifickom režime, kde síce vystupuje vo svojom mene pri výkone činnosti, ale používa pritom štátny znak ako znak verejného práva, čo v prípade podnikateľa nie je prípustné. V prípade vzniku škody výkonom exekučnej činnosti zodpovedá za túto štát, nie teda priamo súdny exekútor. Prioritou súdneho exekútora nie je dosahovanie zisku, ako je to v prípade podnikateľa, pretože účelom jeho činnosti a dôvodom, pre ktorý bol kreovaný, je nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí.

Sťažovateľka dospieva k názoru, že činnosť súdneho exekútora nemôže byť ani len porovnávaná s podnikateľskou činnosťou, pretože jej chýbajú základné znaky podnikania. Nemôže byť ani slobodným povoláním, lebo slobodné povolanie neobmedzuje svojich členov vo vykonávaní ďalšej činnosti, funkcie, práce, ako to je v prípade súdneho exekútora. Možno dospieť k záveru, že vec Van der Musselle v. Belgicko nie je možné aplikovať na rozhodovanie súdov o trovách konania súdnych exekútorov. Sťažovateľka preto apeluje na ústavný súd, aby zvážil svoje predchádzajúce rozhodnutia v otázke náhrady trov exekúcie a prehodnotil, či nie sú dané dôvody na zmenu vlastnej judikatúry na účely zachovania riadneho a spravodlivého výkonu rozhodnutia.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky Mgr. Eva Uhal'ová, súdny exekútor(...)

- na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1,
- na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv
a základných slobôd
- na majetok a pokojné užívanie majetku podľa článku 1 ods. 1 Dodatkového
protokolu Dohovoru
uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 25.04.2016 pod sp. zn. 11Er/894/2013-27
a jeho postupom porušené boli.
Uznesenie Okresného súdu Zvolen zo dňa 25.04.2016 pod sp. zn. 11Er/894/2013-27
sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 11 Er 894/2013-27 z 25. apríla 2016 doručeného sťažovateľke podľa dátumovej pečiatky 27. apríla 2016 vyplýva, že sa jej náhrada trov exekúcie nepriznáva. Podľa konštatovania okresného súdu sťažovateľka uplatnila náhradu trov exekúcie vo výške 42,57 €. Podľa názoru okresného súdu vzhľadom na ustanovenie § 203 ods. 1, 2 a 3 Exekučného poriadku nebolo možné priznať sťažovateľke náhradu trov exekúcie. Je to tak preto, že oprávnená procesne nezavinila situáciu, ktorá viedla k zastaveniu exekúcie (neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi zavineným konaním oprávnenej a povolením reštrukturalizácie), čo vylučuje aplikáciu ustanovenia § 203 ods. 1 Exekučného poriadku. Rovnako neprichádza do úvahy zaviazat' oprávnenú na náhradu trov podľa § 203 ods. 2 Exekučného poriadku, teda pre zastavenie exekúcie z dôvodu nemajetnosti povinného, keďže k zastaveniu exekúcie došlo z dôvodu povolenia reštrukturalizácie majetku povinného. Napokon bolo treba vylúčiť aj možnosť aplikácie ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, podľa ktorého by trovy exekúcie znášala oprávnená, ak by sa exekúcia zastavila z dôvodu, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz. V skutočnosti došlo k povoleniu reštrukturalizácie majetku povinného a takýto dôvod zastavenia exekúcie nevyplýva z ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku. Toto ustanovenie treba vykladať striktnie. Ak by totiž bolo úmyslom zákonodarcu, aby trovy exekúcie znášal oprávnený aj v prípade, ak bola exekúcia zo zákona zastavená v dôsledku povolenia reštrukturalizácie majetku povinného, potom by to bol uzákonil, resp. aspoň

uviedol v dôvodovej správe. Sťažovateľka mala svoj nárok uplatniť v reštrukturalizačnom konaní prihlásením svojej pohľadávky u príslušného správcu, čo však neurobila aj napriek tomu, že o povolení reštrukturalizácie bola, resp. pri zachovaní odbornej starostlivosti mala byť informovaná.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho

rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je názor sťažovateľky, podľa ktorého súdny exekútor v každom prípade má dostať náhradu trov exekučného konania, resp. tieto nikdy nemôže on sám znášať. S tým súvisí aj jej názor, podľa ktorého ustanovenie § 203 ods. 3 Exekučného poriadku nemožno vykladať doslovne, ale tak, že nevyhnutné trovy exekúcie znáša oprávnený nielen vtedy, ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, ale aj vtedy, ak bola povolená reštrukturalizácia majetku povinného. Inými slovami, sťažovateľka je presvedčená o potrebe extenzívneho výkladu tohto ustanovenia, a to práve preto, že podľa nej súdny exekútor má v každom prípade dostať náhradu trov.

„Samotná skutočnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať stav, kedy nebudú uspokojené všetky nároky exekútora pri výkone exekúcie, nemusí viesť k protiústavným dôsledkom. Toto riziko, ktoré exekútor nesie, je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (Van der Musselle proti Belgicku, rozsudok z 23. 11. 1983, séria A č. 70), v ktorom bolo zdôraznené, že riziko s výkonom určitej profesie (v citovanom prípade advokáta), kam spadá i riziko neuhradenia odmeny za odvedenú prácu, je na druhej strane vyvážené výhodami súvisiacimi s výkonom tejto profesie.“ (napr. III. ÚS 351/07, IV. ÚS 236/08)

Obdobné stanovisko vyplýva aj z rozhodovacej praxe ESLP, ktorý vyslovil, že nejde o povinnú alebo nútenú prácu v prípade exekútora, ktorý sa nedomohol zaplatať trov exekučného konania najmä preto, že povinný (prípadne i oprávnený) bol vymazaný z obchodného registra, resp. zomrel, prípadne nemal prostriedky na úhradu trov. Za podstatné treba považovať, že súdny exekútor sa na danú prácu ponúkol dobrovoľne a bremeno na neho uvalené trovami nebolo neprimerané (Mihal v. Slovenská republika č. 23360/08 a č. 31303/08 z 28. 6. 2011).

Pri premietnutí už uvedených zásadných stanovísk do prerokúvanej veci treba z pohľadu ústavného súdu predovšetkým konštatovať, že existujúca zákonná úprava negarantuje bezpodmienečne súdnemu exekútorovi právo na náhradu trov exekúcie. Nemožno totiž dosť dobre vylúčiť prípad, keď na náhradu trov objektívne nebude možné zaviazat' ani povinného, ale ani oprávneného. Je to tak napríklad v prípade, ak dôjde k zániku oboch týchto subjektov ako právnických osôb bez právneho nástupcu, resp. k úmrtiu fyzických osôb, po ktorých nezostane žiaden majetok. Rovnako aj v prípade doslovného výkladu ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku nebude možné zaviazat' oprávneného (a tým menej povinného) na náhradu trov súdneho exekútora, ak k zastaveniu exekúcie dôjde z dôvodu povolenia reštrukturalizácie majetku povinného.

Podľa názoru ústavného súdu doslovný výklad ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, ku ktorému sa priklonil okresný súd, treba považovať za jeden z možných

výkladov tohto ustanovenia. Ďalším možným výkladom je extenzívny výklad presadzovaný sťažovateľkou. Oba tieto výklady treba považovať za ústavne konformné a ako také za akceptovateľné. Ústavná konformnosť výkladu okresného súdu sa opiera jednak o judikatúru ústavného súdu, ale aj o rozhodovaciu prax ESĽP. Pritom z citovaných rozhodnutí ESĽP v dvoch veciach sťažovateľa Mihala proti Slovenskej republike je nepochybné, že závery pôvodne vychádzajúce z veci Van der Musselle v. Belgicko (týkajúcej sa advokáta, resp. advokátskeho koncipienta) možno aplikovať aj v prípadoch súdnych exekútorov.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že nepovažoval za potrebné zaoberať sa právnym názorom okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala a mohla nárok na náhradu trov uplatniť v rámci reštrukturalizačného konania proti povinnému, keďže táto úvaha okresného súdu je irelevantná vo vzťahu k riešeniu otázky, či oprávnená mala byť alebo nemala byť zaviazaná na náhradu trov sťažovateľky.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2016